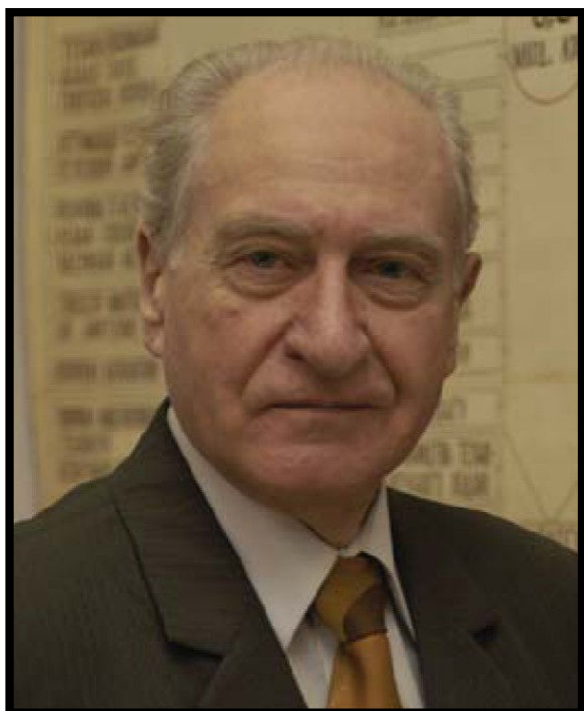

Світлої пам'яті педагога, колеги, видатного каталітика

Казимир Іванович народився 16 грудня 1938 р. на Лемківщині, в с. Нагор'яни Сяноцького повіту Ряшівського воєводства (Польща) в родині світлої пам'яті Івана Михайловича та Марії Михайлівни Патриляків. Розташовану на мальовничих схилах Бескидів між річками Сян, Дунаєць, Уж і Попрад Лемківщину здавна заселяла етнографічна група українців – лемки, життя яких протягом усієї історії існування краю було розмінною монетою в політичних баталіях між різними країнами. Фіналом стало виселення українців з їхніх етнічних земель, і в 1946 р. родина Патриляків переселилася в с. Гаї Розтоцькі Зборівського р-ну Тернопільської обл. Тут К.І. Патриляк у 1956 р. закінчив середню школу. Допитливість, прагнення пізнавати нове, бажання розширити свій кругозір привели вчорашнього випускника-десятикласника до Львівського політехнічного інституту, до якого він вступив і успішно закінчив у 1961 р. за спеціальністю “Технологія нафти та газу”. А далі – нелегкий шлях в омріяну

велику науку, який Казимир Іванович гідно пройшов від інженера Інституту хімії полімерів та мономерів АН УРСР до завідувача відділу каталітичного синтезу Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії НАН України. Шлях, на якому далеко не завжди у супроводі були очікувані досягнення. Це був час віри в себе і розчарувань, повної зневіри у власних силах і безмежних позитивних емоцій, злетів і падінь. У 1969 р. він захистив кандидатську дисертацію на тему “Дослідження утворення та розкладу комплексу карбамідоктан”, а в 1986 р. – докторську на тему “Сполуки включення та наукові основи процесів карбамідної депарафінізації”. Діапазон наукових інтересів Казимира Івановича був доволі широкий і включав як експериментальні дослідження, так і теоретичні напрацювання. Він плідно працював у сфері гетерогенного і, зокрема, цеолітного каталізу й розробив технологічні рішення створення низки катализаторів: ароматизації легких парафінів; алкілування ізобутану бутенами для утилізації бутан-бутенової фракції каталітичного крекінгу у високооктановий компонент бензинів; диспропорціонування толуолу до бензолу та параксилолу, які вкрай необхідні для хімічної та нафтохімічної промисловості. Серед його знакових здобутків – створення механізмів найважливіших реакцій карбоній-іонних перетворень вуглеводнів; формулювання закономірності аномальної зміни тиску насиченої пари над речовиною в масивному і кластерному станах та з'ясування наслідків, які з неї випливають; відкриття й розвиток явища коливальної адсорбції.

У 1978 р. Казимир Іванович вирішив проблему прогнозування на 20 років експлуатаційних характеристик конструкційних матеріалів без тривалих і дорогих натурних випробувань, що мало важливе значення для оборонної промисловості.

Протягом 1986–1988 рр. усі свої знання він спрямував на вирішення проблеми пилопригнічення й закріплення курних територій, які потерпіли від аварії на Чорнобильській АЕС. Розроблені ним підходи були покладені в основу вискоєфективних способів, що забезпечило зниження рівнів радіації повітряного басейну в десятки разів. Казимир Іванович керував цими роботами від АН України в зоні відчуження

ЧАЕС та поза її межами. Було закріплено понад 5 тис. га курних площ різних типів, курні узбіччя шосейних доріг протяжністю в сотні кілометрів, усунено пиління сотень кілометрів ґрунтових доріг.

У 1991 р. Казимир Іванович очолив відділ каталітичного синтезу Інституту біоорганічної хімії та нафтохімії (ІБОНХ) НАН України, а згодом обіймав посаду професора Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут” (НТУУ “КПІ”), вдало поєднуючи наукову та викладацьку діяльність. Авторство та співавторство у понад 300 наукових праць, у тому числі двох монографій, більш як 20 патентів на винаходи, підготовка десяти кандидатів та одного доктора хімічних наук, багатьох інженерів-технологів і магістрів – ось оцінка його наукової діяльності.

“Отличный специалист, денег не берет, может и пошутить, в меру требователен”, “дуже цікавий викладач і пари в нього цікаві”, “дядька очень-очень умный, а пары ведет, как-будто сказки внукам рассказывает” – це, мабуть, найоб’єктивніша оцінка Казимира Івановича як викладача, бо це оцінка молодих людей – студентів кафедри “Технології неорганічних речовин і загальної хімічної технології”, де він читав лекції на тему “Сучасні каталізатори та технологія переробки нафти на їх основі”.

Багато часу він присвятив громадській роботі. Казимир Іванович був членом вчених рад ІБОНХ НАН України та Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України із захисту кандидатських і докторських дисертацій, членом Державної екзаменаційної комісії НТУУ “КПІ” зі спеціальності “Хімічна технологія неорганічних речовин”, членом експертної ради з хімії ВАК України, входив до складу редколегій журналів “Каталіз і нафтохімія”, “Теоретическая и экспериментальная химия” (обидва – НАН України) і “Нефтехимия” (Російська АН). К.І. Патриляк – учасник міжнародних конференцій і симпозіумів, здобувач ряду наукових грантів, нагороджений трьома медалями, грамотами Урядової комісії з питань ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС, Почесною грамотою Президії НАН України, Грамотою Верховної Ради України.

Його кредо як науковця: “будучи впевненим у своїй правоті, не бійся експерименту, не бійся дискусії – від них лише виграєш”. Мабуть, звідси те, що ідеї, закладені Казимиром Івановичем в наукові дослідження, завжди вражали аудиторію своєю оригінальністю, неординарністю, сміливістю. Безмежно відданий науці, він жив нею, заражаючи своїм ентузіазмом оточення, дивуючи ясністю думки й витонченістю експерименту. Патріот своєї землі, її історії, культури, мови, звичаїв – він був Громадянином України. Любов до прекрасного, глибокі знання, нестандартність бачення та оцінки ситуації робили його чудовим співбесідником на будь-яку тему: мистецтво, література, поезія, історія, ну і, звісно, наука. Цікава непересічна Людина, він буквально горів новими ідеями. Однак доля невблаганна – 3 квітня 2015 р. у віці 76 р. Казимир Іванович Патриляк відійшов у вічність. Хтось мудрий сказав, що “герої не вмирають, вони просто перестають бути серед нас”. Хочеться вірити, що Казимира Івановича просто немає серед нас. Але він продовжує жити у своїх дітях, внуках, учнях. Світла йому пам’ять.